

Acrotona pseudotenera (Staphylinidae) och *Melanophthalma distinguenda* (Latriidiidae), två nya skalbaggar för Sverige

[*Acrotona pseudotenera* (Cameron) (Staphylinidae) and *Melanophthalma distinguenda* (Comolli) (Latriidiidae), two species of Coleoptera new to Sweden]

GÖSTA GILLERFORS

Acrotona pseudotenera (Cameron)

Kortvingen *A. pseudotenera* beskrevs från Japan av Cameron (1933). Arten har tydlig varit i spridning västerut och under senare år har den rapporterats från olika håll i Nordeuropa: Finland 1988, Nordtyskland 1991 och Danmark 1992 (Hansen et al. 1994). J. Muona antog att det var en ny art och beskrev den under namnet *rassii* (Mouna 1993). De första svenska exemplaren togs av Alan Dufberg i Skåne i en barkhög i Öved 12.IX.1992 och senare 10.IX.1994. Den 26.X.1993 påträffade jag *pseudotenera* i en kompost av sädesavfall vid Göingegården nära Varberg, HA. Den förekom där i ganska stort antal. Komposten togs bort sommaren 1994 men på hösten samma år fann jag arten ånyo i en ny kompost. Sommaren 1993 erhöll Roger Pettersson 5 exemplar i en fönsterfälla på virke i Kusfors, VB, där Stig Lundberg sällade ett exemplar ur en barkhög. Han fann även arten i en kvam i Högsby, SM, 30.III.1994.

A. pseudotenera är ganska lätt att skilja från de övriga *Acrotona*-arterna. Den står närmast *conanguinea* (Eppelsheim) men påminner habituellt något om *pygmaea* (Gravenhorst), från vilken den skiljer sig genom att vara större med kraftigare borst på halssköld och tibier samt ha kortare första bakfotsled.

Beskrivning: Svart, antennbas och täckvingar mörkbruna, bakkroppsspets mer eller mindre ljusbrun, ben rödgula. Ögon ungefär så långa som tinningarna. Antennernas yttre leder något tvärbreda. Halssköldens behåring av typ II (bakåtriktad i mittlinjen), dess yta fint och tätt kornigt punkterad, sidoborsten långa, hanen med tämligen långa borst på ovasidan, honans borst korta. Täckvingar något kortare än halsskölden, fint kornigt punkterade, femte fria ryggliden med

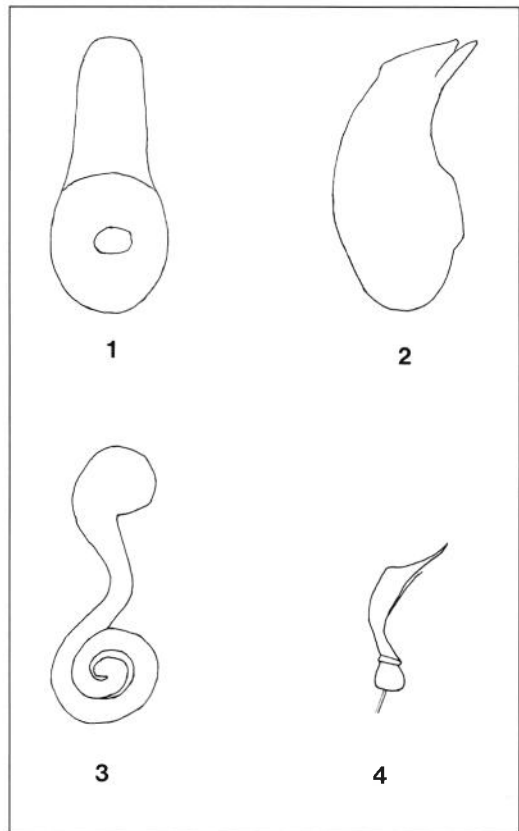

Fig. 1-4. Delar av könsapparaten hos kortvingen *Acrotona pseudotenera* (Cameron) och mögelbaggen *Melanophthalma distinguenda* (Comolli). - 1-3 *A. pseudotenera* (Cameron): - 1. aedeagus underifrån (ventral view). - 2. aedeagus från sidan (lateral view). - 3. spermateca. - 4. *M. distinguenda* (Comolli), aedeagus från sidan (lateral view).

isodiametriska nätmaskor. Mellantibiernas borst dubbelt så långt som tibians bredd, baktibiernas borst lika med tibians bredd. Första och andra bakfotsleden ungefär lika långa. Längd: 2,3-2,8 mm. Aedeagus: Fig. 1 och 2, spermateka: Fig. 3.

Melanophthalma distinguenda (Comolli)

Mögelbaggen *M. distinguenda* är huvudsakligen en sydeuropeisk art. Norrut förekommer den mera allmänt ungefär till en linje Köln-Dresden (Rücker in litt.). Norr därom föreligger endast enstaka fynd. Den har nyligen tagits i Danmark, NWZ: Nekselö, 28.8 1993 i antal (J. Runge) (Hansen et al. 1994). Enligt Silfverberg (1992) är den även funnen i Litauen. Det är en utpräglad värmeälskande art, som lever på mycket torra och solexponerade lokaler bland gräs, mossor o.dyl. Den 1.IX.1993 tog jag en hona av arten vid Tångaberg strax norr om Varberg, HA, och en hane 31.X.1993 vid Tvedöra norr om Toma-Hällestad, SK (kontr. C. Johnsson). Båda exemplaren togs under liknande förhållanden vid sällning av tunn förna vid sälgbuskar på torr och hård mark.

M. distinguenda skiljer sig från de två andra svenska arterna, *curticollis* (Mannerheim) och *suturalis* (Mannerheim), genom att halssköldens sidor är mera tydligt vinklade. Framkroppen är roströd, bakkroppen oftast mörkbrun. De två andra arterna är vanligen mera enfärgade. Hos hanen är framtarernas första led försedd med en tagg på undersidan. Aedeagus är ej tredelad som hos de båda andra arterna utan enkel (Fig. 4). En bestämningstabell över de olika arterna av *Melanophthalma* sammanställd av Rücker finns i Freude et al. (1992).

Tack

Ett hjärtligt tack till Alan Dufberg och Stig Lundberg för fynduppgifter och till Colin Johnson för kontrollbestämning av *Melanophthalma distinguenda*.

Litteratur

- Cameron, M. 1933. Staphylinidae of Japan. - Ent. Month. Mag. 69: 208-219.
 Freude, H., Harde, K.W. & Lohse, G. A. 1992. Die Käfer Mitteleuropas, Band 13: 153-155. Krefeld.
 Hansen, M., Mahler, V., Pritzl, G. & Runge, J. B. 1994. 13. tillæg till Fortegnelse over Danmarks biller. - Ent. Meddr. 62: 65-89.
 Muona, J. 1993. A new *Acrotona* species from Europe. - Ent. Blätter 89: 9-14.
 Silfverberg, H. 1992. Enumeratio Coleopterorum Fennoscandiae, Daniae et Baltiae. - Helsingfors (Helsingfors Entomologiska Bytesförening).

Summary

Acrotona pseudotenera is reported for the first time from Sweden, and has been collected in the provinces of Skåne, Halland, Småland and Västerbotten. It was found in compost of waste products and heaps of bark and also in a window trap. A short description is presented and the copulatory organs illustrated. *Melanophthalma distinguenda*, also new to Sweden, as well as to Scandinavia, is reported from southern Sweden, from the provinces of Halland and Skåne. It was collected by sifting debris on dry ground under bushes of willows. The male genitalia are illustrated.

G. Gillerfors, Maskrosstigen 23, S-432 36 Varberg, Sweden.

Maria och Thure Palms stipendiefond

Entomologiska föreningen i Stockholm

Flera stipendier på tillsammans ca 10 000 kr kan sökas av framför allt yngre entomologer men även av doktorander eller motsvarande.

Stipendierna är avsedda för ett självständigt arbete rörande insekter. Noggrann plan erfordras rörande den entomologiska undersökningen var till medel söks. Kostnads kalkyl skall bifogas, liksom också yttrande över eleven från handledare, lärare i naturvetenskap eller motsvarande.

Om medel söks från annat håll skall även detta anges.

Eventuella frågor kan besvaras av sekreteraren Urban Wahlstedt, tel. 08 - 656 24 70.

Ansökan inlämnas till föreningen senast den 30 april 1996 under adress:

Entomologiska föreningen, Naturhistoriska riksmuseet, Box 50007, 104 05 Stockholm.